

Valtioneuvoston oikeuskansleri
PL 20
00023 Valtioneuvosto

Lisäselvitys- ja lausuntopyyntö dnro OKV/314/1/2013

Lisäselvitys ja lausunto Kestävän kasvun malli-tutkimushankkeeseen liittyen

Käsiteltyään asian puhelinkokouksessa 5.8.2013 Suomen Akatemian hallitus antaa seuraavan lisäselvityksen ja lausunnon. On syytä ottaa huomioon, että hallituksen jäsenistä puheenjohtaja Arto Mustajoki, varapuheenjohtaja Päivi Törmä, jäsenet Tuula Tamminen ja Aino Takala osallistuivat hallituksen toimintaan ja päätöksentekoon helmikuussa 2012. Jäsenet Paula Eerola, Jan Lindström, Olli Mäenpää ja Heikki Mannila ovat perehtyneet tähän asiaan vain asiakirja-aineiston ja heille suullisesti välitetyn informaation avulla.

1. Arviot hankkeen rahoittamisen tai siitä kieltäytymisen seurauksista

Valtioneuvoston oikeuskansleri on pyytänyt Suomen Akatemian hallitusta hankkimaan valtioneuvoston kanslian virkamiesten kanssa tutkimushankkeen rahoittamisesta neuvotteluja käyneiltä Suomen Akatemiaa edustaneilta henkilöiltä konkreettista lisäselvitystä siitä, mihin perustuivat viitekirjeessä siteerattujen lausumien kaltaiset käsitykset rahoittamisen tai siitä kieltäytymisen seurauksista, sekä antamaan lausuntonsa tästä asiasta.

Professori Markku Mattila, toiminnanjohtaja Leena Treuthardt ja lakimies Maija Seppälä ovat antaneet liitteenä olevat lisäselvitykset.

Lausuntonaan Suomen Akatemian hallitus toteaa, että päätöstä rahoituksen myöntämisestä tehtäessä 7.2.2012 Akatemian hallitus arvioi pääministeri Jyrki Kataisen ja valtioneuvoston kanslian pitävän erittäin tärkeänä, että Akatemia Tekesin ja Sitran ohella osallistuisi hankkeen rahoittamiseen. Hallituksen päätöksentekoon ei ole kuitenkaan liittynyt mitään epäasiallista tai epäasianmukaista vaikuttamista tai ulkopuolista painostusta. Virkamiesten varaukselliset lausumat näyttävät liittyneen lähinnä asian epätavalliseen vireilletuloon.

Päätöstä tehdessään hallitus piti tärkeänä, että Akatemia osallistuutällä tavalla tulevaisuusselonteon tausta-aineiston valmisteluun. Vaikka hanke ei ollut tieteellisenä tutkimushankkeena kovin hyvin kuvattu, sillä on poikkeuksellista vaikuttavuutta suoraan valtakunnan politiikan pitkäjänteiseen valmisteluun. Tieteellisen tutkimuksen hyödyntämisen edistäminen on yksi Akatemian lakisääteisistä tehtävistä. Akatemian kannalta on myönteistä, että päättäjät haluavat käyttää tutkimustuloksia päätöksenteossaan (evidence based policy).

2. Arvio tutkimushanketta koskevasta sopimuksesta

Oikeuskansleri on pyytänyt Akatemian hallituksen lausuntoa myös siitä, täyttikö tutkimushanketta koskeva sopimus hallituksen asettamat, Akatemian tavoitteisiin ja periaatteisiin liittyvät ehdot.

Suomen Akatemiasta annetun lain mukaan (2 § 1 ja 5 kohdat) Akatemian tulee myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen ja edistää tieteellisen tutkimuksen hyödyntämistä.

Hankkeen merkitys perustuu erityisesti sen vaikutavuuteen. Merkittävää hankkeessa on myös se, että sen toteuttamiseen osallistuu nimekäs ja kokenut tutkimusryhmä. Hanke on yhteisrahoitteinen siten, että siinä on mukana muita kansallisia tutkimusrahoittajia. Hanke eroaa Akatemian tavanomaisista tutkimushankkeista siten, että sille on asetettu ohjausryhmä, jonka kautta rahoittajaosapuolilla on mahdollisuus vaikuttaa hankkeen toteutukseen. Rahoittajien maksuerät on poikkeuksellisesti sidottu konkreettisiin vaiheisiin ja tuotoksiin, mikä mahdollistaa tilanteen vaatiessa rahoituksen keskeytyksen. Solmimalla sopimus hankkeen sisältöön voitiin vaikuttaa. Sopimus täyttää Akatemian hallituksen tälle hankkeelle asettamat ehdot.

Puheenjohtaja Arto Mustajoki

Ylijohtaja, hallinto Ossi Malmberg

Liitteet Lisäselvitykset
- Markku Mattila
- Leena Treuthardt
- Maija Seppälä